ליקוטי הלכות — הלכות בכור בהמה טהורה

עַל-פִּי הַתּוֹרָה "תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק" בְּסִימָן יט הַנַּ"ל בְּהִלְכוֹת סִימָנֵי בְּהֵמָה וְחַיָּה טְהוֹרָה א:

כִּי כָּל הַדְּבָרִים הַמְּתָרִים כְּגוֹן בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת וּשְׁאָר דְּבָרִים הַמְּתָרִים הֵם מִבְּחִינַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין תִּקּוּן וּבֵרוּר עַל-יְדֵי אֲכִילַת יִשְׂרָאֵל. שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלִים אוֹתָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה לִבְחִינַת לְשׁוֹן קֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן עִקַּר תִּקּוּנָם וּבֵרוּרָם הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַקֹּדֶשׁ שֶׁל הַבְּרָכָה שֶׁצְּרִיכִין לְבָרֵךְ עַל כָּל דָּבָר קֹדֶם שֶׁנֶּהֱנִין מִמֶּנּוּ, כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרָכָה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן קֹדֶשׁ שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַדָּבָר הַמָּתָר שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן תַּרְגּוּם כַּנַּ"ל. עַל-יְדֵי-זֶה עוֹלֶה וְנִתְבָּרֵר הַטּוֹב שֶׁבַּדָּבָר הַנֶּאֱכָל שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב שֶׁבַּתַּרְגּוּם וְעוֹלֶה בִּשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ וְזֶהוּ תִּקּוּנוֹ. וְעַל-כֵּן יֵשׁ כֹּחַ בְּיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי דִּבּוּרוֹ לַעֲשׂוֹת מֵהֶתֵּר קֹדֶשׁ כְּגוֹן לְהַקְדִּישׁ בְּהֵמָה לְקָרְבָּן וַאֲזַי נִתְקַדְּשָׁה קְדֻשַּׁת הַגּוּף, כִּי הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי יִשְׂרָאֵל זָכוּ לִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַבְּהֵמָה מֵחֹל לְקֹדֶשׁ, דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַלְּשׁוֹן תַּרְגּוּם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדָּבָר הַמֻּתָּר לִבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי דִּבּוּרוֹ שֶׁאוֹמֵר קֹדֶשׁ וַאֲזַי נִתְקַדְּשָׁה הַבְּהֵמָה אוֹ כַּיּוֹצֵא קְדֻשַּׁת הַגּוּף וַאֲסוּרָה בַּהֲנָאָה לְאָדָם רַק לְהַעֲלוֹתָהּ לְגָבֹהַּ. כִּי הַבְּהֵמָה בְּעַצְמָהּ נַעֲשֶׂה קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל. וְעַל-כֵּן אֵין בָּהּ שׁוּם הֶתֵּר הֲנָאָה וַאֲכִילָה, כִּי עִקַּר הָאֲכִילָה הִיא כְּדֵי לְתַקֵּן וּלְבָרֵר הַחַי הַנֶּאֱכָל, אֲבָל בְּלֹא זֶה לֹא הֻתַּר לַהֲרֹג נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ. וְעַל-כֵּן קֹדֶם חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן לֹא הֻתַּר לוֹ לַהֲרֹג בְּהֵמָה וּלְאָכְלָהּ, כִּי לֹא הָיוּ צְרִיכִין תִּקּוּן אָז, רַק אַחַר כָּךְ עַל-יְדֵי חֵטְא עֵץ הַדַּעַת אֲזַי אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהִתְחִיל הַתִּקּוּן בִּימֵי נֹחַ אַחַר הַמַּבּוּל אָז הֻתַּר לוֹ לַהֲרֹג בְּהֵמָה וּלְאָכְלָהּ כְּדֵי לְתַקְּנָהּ. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנַּעֲשֵׂית הַבְּהֵמָה קֹדֶשׁ בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ אֵין בָּהּ הֶתֵּר כִּי אִם לְהַעֲלוֹתָהּ לְגָבֹהַּ. כְּמוֹ נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁעוֹלִים בִּבְחִינַת קָרְבָּן לַה' יִתְבָּרַךְ. וַאֲפִלּוּ מַה שֶּׁהַכֹּהֲנִים וְהַבְּעָלִים אוֹכְלִים מִקְצָת קָרְבָּנוֹת הוּא רַק מַה שֶּׁזָּכוּ מִשֻּׁלְחָן גָּבֹהַּ, כִּי הַקָּרְבָּן שֶׁהוּא קֹדֶשׁ אֵין רָאוּי כִּי אִם לְגָבֹהַּ כַּנַּ"ל. וְהַכֹּהֲנִים שֶׁהֵם יוֹתֵר קְדוֹשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל בִּבְחִינַת שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הֵם בִּבְחִינַת שְׁמִירַת הַבְּרִית יוֹתֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים לג), כִּי שָׁמְרוּ אִמְרָתֶךָ וּבְרִיתְךָ יִנְצֹרוּ. וְעַל-כֵּן זוֹכִים לִבְרֵכַת כֹּהֲנִים שֶׁהוּא דָּוְקָא בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּהִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה א עַל-כֵּן זוֹכִים מִשֻּׁלְחָן גָּבֹהַּ לֶאֱכֹל קֹדֶשׁ. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, כִּי הַבְּכוֹר הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פט), אַף אֲנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ. וּמַלְכוּת פֶּה שֶׁהוּא בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהִיא בְּחִינַת שְׁנַיִם מִקְרָא כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר קָדוֹשׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף מִבֶּטֶן, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל, כִּי הוּא רֵאשׁוֹן לְכָל הַנּוֹלָדִים אַחַר כָּךְ וְכָלוּל מִכֻּלָּם שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת, כִּי כֻּלָּם מְקַבְּלִים וְיוֹנְקִים מִמֶּנּוּ, כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא עַל-יְדֵי לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׂפָה אַחַת. בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י. וְאַחַר כָּךְ בָּלַל ה' שְׂפַת וְכוּ' וּמִשָּׁם הֻפִּיצָם. נִמְצָא שֶׁלְּשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הוּא בְּכוֹר וְרֵאשׁוֹן לְכֻלָּם וְכָלוּל מִכֻּלָּם. וְעַל-כֵּן הַבְּכוֹר מֵעַצְמוֹ קָדוֹשׁ

בִּבְחִינַת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל. וְשַׁיָּךְ לַה' יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ כַּנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, וְה' יִתְבָּרַךְ זָכָה אוֹתוֹ לַכֹּהֵן, כִּי הַכֹּהֵן זוֹכֶה לְקֹדֶשׁ כַּנַּ"ל, וּבִפְרָט בִּבְכוֹר כִּי הֵם זָכוּ לִקְדֻשַּׁת הַבְּכוֹרָה תַּחַת הַבְּכוֹרִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל כַּנַּ"ל בְּהִלְכוֹת פִּדְיוֹן בְּכוֹר א:

ענין קְדֻשַּׁת בְּכוֹר שֶׁצְּרִיכִין לִתְּנוֹ לַכֹּהֵן:

עַל-פִּי הַמַּאֲמָר 'וַיְהִי מִקֵּץ' הַמַּתְחִיל, כִּי צָרִיךְ לִשְׁמֹר אֶת הַזָּכָרוֹן וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם סִימָן נד) . וְעִקַּר הַזָּכָרוֹן הוּא לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בְּחִינַת הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת תְּפִלִּין וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב. וּבְסוֹף הַמַּאֲמָר מְבֹאָר שָׁם שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁמֹר הַמֹּחַ וְהַזִּכָּרוֹן מִכֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁהוּא כֹּחַ הַבַּהֲמִיּוּת. וְעַל-יְדֵי לָשׁוֹן הָרָע שֶׁהוּא מוֹצִיא דִּבָּה הוּא כְּסִיל. הוּא נוֹפֵל מִדַּעַת וְאַהֲבָה דִּקְדֻשָּׁה לְאַהֲבַת הַבַּהֲמִיּוּת שֶׁהֵם אַהֲבַת הַמְדַמֶּה וְכוּ'. וְעִקַּר תִּקּוּנוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת יָד בְּחִינַת שִׂמְחָה שֶׁהוּא מְבָרֵר הָרוּחַ טוֹבָה מִן הָרוּחַ רָעָה מִבְּחִינַת עַצְבוּת רוּחַ עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִגּוּן וְכוּ', כִּי הַכְּלִי הִיא הִתְאַסְּפוּת הָרוּחַ וְכוּ'. וְעַל-כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה נֶקֶב בִּכְלִי אֵינוֹ יָכוֹל לְנַגֵּן, כִּי אֲזַי הוּא בִּבְחִינַת כָּל רוּחוֹ יוֹצִיא כְּסִיל וְכוּ' וַאֲזַי תֵּצֵא רוּחוֹ יָשׁוּב לְאַדְמָתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַה' אֱלֹקֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכוֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז וְכוּ':

עַל-פִּי מַה שֶּׁמְּבָאֵר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא הַיִּרְאָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה וְכוּ'. וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב, סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹקִים יְרָא כִּי הִיא שְׁלֵמוּת כָּל הַדְּבָרִים. וְיֵשׁ שְׁנֵי מִינֵי יִרְאוֹת יֵשׁ מִי שֶׁהוּא יָרֵא מֵה' מִגְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשַׁלִּיט יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְיֵשׁ יִרְאָה לְמַטָּה מִמֶּנָּה הַיְנוּ שֶׁבָּא לְיִרְאָה עַל-יְדֵי יְרָאוֹת תַּחְתּוֹנוֹת עַל-יְדֵי שֶׁיָּרֵא מֵחַיָּה אוֹ מִשֵּׂר וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה הוּא נִזְכָּר וּבָא לְיִרְאָה ה'. וְיִרְאָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא עַל-יְדֵי הִתְבּוֹנְנוּת הַשֵּׂכֶל בִּגְדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הִוא בְּחִינָה אַחַת כִּי הַיִּרְאָה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, אִלְמָלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת וְכוּ'. וְהַיִּרְאָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִיא בָּאָה מִדְּבָרִים תַּחְתּוֹנִים הִיא בְּחִינַת א"ד וְעַל-יְדֵי הַיִּרְאָה הַזֹּאת נִמְשָׁךְ הַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם וְכוּ' וּכְשֶׁנִּמְשָׁךְ הַשֶּׁפַע צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלִי וְכוּ'. וְזֶה אוֹתִיּוֹת אָדָ"ם וְכוּ'. וְזֶה אָדָם יִרְאֶה לָעֵינַיִם עַל-יְדֵי יִרְאָה לָעֵינַיִם, הַיְנוּ הַיִּרְאָה הַתַּחְתּוֹנָה וְכוּ' עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשָׂה בְּחִינַת אָדָ"ם, אֲבָל עַל-יְדֵי יִרְאָה הָעֶלְיוֹנָה וְכוּ' עַל יָדָהּ אִשְׁתַּלִּים שְׁמָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְזֶה וְה' יִרְאֶה לַלֵּבָב וְכוּ', עַיֵּן שָׁם: